

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **PharmDr. M.**, Lekárneň P., R., zastúpenej B., s.r.o. so sídlom v M., proti žalovanej **Všeobecnej zdravotnej poisťovni, a.s.** so sídlom v Bratislave, Mamateyova 17, **o zaplatenie 1692,19 €** (50 979,01 Sk), vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 24 C 272/2007, na dovolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 17. septembra 2008 sp. zn. 3 Cob 83/2008 v znení opravného uznesenia Krajského súdu v Bratislave z 26. novembra 2008 sp. zn. 3 Cob 83/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 17. septembra 2008 sp. zn. 3 Cob 83/2008 v znení opravného uznesenia Krajského súdu v Bratislave z 26. novembra 2008 sp. zn. 3 Cob 83/2008 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava V (súd prvého stupňa) rozsudkom zo 4. februára 2008 č.k. 24 C 272/2007 - 36 zamietol z dôvodu premlčania uplatneného práva žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala zaplatenia poplatku z omeškania za oneskorené zaplatenie faktúry č. X. z 3. apríla 2003 a faktúry č. X. z 3. apríla 2003 za poskytnuté liečivá a zdravotnícke pomôcky poisťencom žalovanej (§ 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z.). Vychádzal z toho, že vzťah účastníkov je vzťahom občianskoprávnym, že právo bolo uplatnené až po uplynutí trojročnej premlčacej doby (nakoľko žaloba bola podaná 18. apríla 2007, posledný nárok na zaplatenie poplatku z omeškania sa premlčal 4. mája 2006; §101 Občianskeho zákonníka) a žalovaná sa premlčania dovolala (§100 Občianskeho zákonníka). Žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania vo výške 1 650 Sk do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave (odvolací súd) rozsudkom zo 17. septembra 2008 sp. zn. 3 Cob 83/2008 v znení opravného uznesenia z 26. novembra 2008 sp. zn. 3 Cob 83/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni 50 979,01 Sk (§ 220 O.s.p.). Zároveň uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 12 387 Sk ako náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania k rukám právneho zástupcu žalobkyne do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Mal za to, že rozhodnutie vydané v konaní vedenom pred Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 7 C 58/2004 nezakladá prekážku rozhodnutej veci pre terajšie konanie, považujúc za právne irelevantné, že žalobkyňa si na uvedenom súde uplatnila peňažnú pohľadávku z právneho titulu úroku z omeškania. Uviedol, že ak súd rozhoduje o nároku na peňažné plnenie, ktoré vychádza zo skutkových tvrdení, ktoré umožňujú posúdiť nárok po právnej stránke i po podľa iných právnych noriem, ako žalobca navrhol, prípadne ak výsledky vykonaného dokazovania dovoľujú podriadiť uplatňovaný nárok pod iné hmotnoprávne ustanovenie, než akého sa žalobca dovoľáva, je povinnosťou súdu uplatňovaný nárok takto posúdiť, a to bez ohľadu na to, či v žalobe právny dôvod požadovaného plnenia je uvedený nesprávne alebo vôbec nie je uvedený; právne posúdenie je totiž výlučne vecou súdu. Peňažné plnenie, ktoré bolo žalobkyni priznané /Okresným súdom Nitra/, predstavuje časť poplatku z omeškania podľa § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z.; žalobkyňa sa teda v konaní nedomáha ničoho duplicitne, resp. nároku, ktorý by jej bol /už/ právoplatne priznaný, ale len tej časti nároku na poplatok z omeškania, ktorý jej žalovaná dobrovoľne /ešte/ neplnila. Podľa názoru odvolacieho súdu uplatnené právo sa nepremlčalo, keďže na záväzkový vzťah účastníkov je potrebné aplikovať ustanovenie § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, lebo žalovaná bola v období, ktorého sa vec týka, verejnoprávnou inštitúciou a právny vzťah medzi účastníkmi sa týka verejných potrieb, uspokojovanie ktorých je v oblasti zdravotnej starostlivosti nepochybne zabezpečené aj plnením tých úloh, ktoré žalovanej ukladá § 37 zák. 273/1994 Z. z. a s ktorými súvisí právny vzťah účastníkov. Potom - aplikujúc na daný vzťah štvorročnú premlčaciu dobu v zmysle § 397 Obchodného zákonníka - bol poplatok z omeškania za obdobie od 5. mája 2003 do 16. septembra 2003 uplatnený včas, nakoľko žaloba bola doručená súdu prvého stupňa 18. apríla 2007.

Rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu napadla dovolaním žalovaná. Navrhla rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. V dovolaní s poukazom na § 159 ods. 3 O.s.p. namietala, že žalobkyňa si už uplatnila a to v spore vedenom pod sp. zn. 7 C 58/2004 na Okresnom súde Nitra majetkovú sankciu za oneskorene uhradenie

faktúry č. X. z 3. apríla 2003 a faktúry č. X. z 3. apríla 2003 a o tejto sankcii bolo právoplatne rozhodnuté. Keďže išlo o tie isté faktúry a za to isté obdobie, kde už bolo právoplatne rozhodnuté, nebolo možno vo veci opätovne rozhodovať. Ďalej odvolaciemu súdu vytýkala nesprávne právne posúdenie otázky premlčania, namietajúc, že v danej veci ide o vzťah občianskoprávny, nie obchodnoprávny, t.j. že premlčanie práva žalobkyne sa malo posudzovať podľa Občianskeho zákonníka; v tejto spojitosti poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 64/2007 z 26.októbra 2007.

Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej navrhla rozsudok odvolacieho súdu ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), za ktorú koná jej zamestnanec s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozsudku, ktorý možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je potrebné zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O. s. p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že

- a/ v konaní došlo k vadám uvedených v § 237 O. s. p.,
- b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O. s. p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd vymenovaných v § 237 O. s. p., odvolací súd sa zaoberal otázkou, či nejde o prípad, kedy by a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo

v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konanie, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolaateľka tvrdila vadu konania v zmysle § 237 O. s. p. a to, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, poukážuc na spor vedený medzi účastníkmi pod sp. zn. 7 C 58/04 na Okresnom súde Nitra. Túto vadu konania, ako bude ešte bližšie vysvetlené, a ani iné vady konania uvedené v § 237 O. s. p. dovolací súd ale nezistil.

Podľa § 159 ods. 1 O.s.p. doručený rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný.

Podľa § 159 ods. 2 O.s.p. výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre účastníkov a pre všetky orgány; ak je ním rozhodnuté o osobnom stave, je záväzný pre každého.

Podľa § 159 ods. 3 O.s.p. len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova.

Podľa § 135 ods. 1 O.s.p. súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis je v rozpore s ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (§ 109 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnutelný podľa osobných predpisov, a kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti a o zápise základného imania; súd však nie je viazaný rozhodnutím v blokovom konaní.

Podľa § 135 ods. 2 O.s.p. inak otázky, o ktorých patrí rozhodnúť inému orgánu, môže súd posúdiť sám. Ak však bolo o takejto otázke vydané príslušným orgánom rozhodnutie, súd z neho vychádza.

Právoplatným súdnym rozsudkom na peňažné plnenie pre adresátov účinkov záväznosti tohto rozhodnutia označených v ustanovení § 159 ods. 2 O.s.p. zakladá sa prekážka právoplatne rozhodnutej veci (§ 159 ods. 3 O.s.p.); takéto rozhodnutie po uplynutí paričnej lehoty je exekučným titulom. Účinky tohto právoplatného rozhodnutia sa vzťahujú na účastníkov konania, v ktorom bolo vydané; jeho výrok je tiež záväzný pre súdy a iné štátne orgány a to aj vtedy, *ak ako predbežnú otázku posudzujú právny vzťah medzi týmito účastníkmi, ktorý sa vyriešil uvedeným právoplatným súdnym rozhodnutím* (porovnaj napr. Marek Števček, Svetlana Ficová a kol. Občiansky súdny poriadok. Komentár, Praha 2009, str. 425). Žalobca, ktorý bol účastníkom konania, v ktorom súd vydal právoplatné rozhodnutie ukladajúce v jeho prospech žalovanému platobnú povinnosť, je týmto rozhodnutím (jeho výrokom) viazaný a preto nemôže v inom súdnom konaní úspešne uplatňovať proti tomuto žalovanému *ten istý nárok* už raz mu právoplatným rozhodnutím priznaný. Ak by tak urobil, zastavením takéhoto nového konania súdom sa prejavia účinky právoplatne rozhodnutej veci podľa § 159 ods. 3 O.s.p. Pokiaľ ide o *iný* (nie ten istý) *nárok* (predmet konania), zásadne platí, že ak v skončenom konaní účastníkov došlo právoplatným súdnym rozsudkom k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého sa aj tento (nový) nárok (neidentický s predmetom skončeného konania) odvodzuje, súd v tomto ďalšom (novom) občianskom súdnom konaní pri zodpovedaní predbežnej otázky (ktorá právoplatným súdnym výrokom sa už vyriešila ako vec sama), je týmto vyriešením viazaný. *Nesmie* preto vychádzať z iného záveru ohľadom existencie, resp. neexistencie platobnej povinnosti (príslušného nároku na plnenie) medzi tými istými účastníkmi, než ako o tomto ich právnom vzťahu už bolo právoplatne rozhodnuté. Raz vydané právoplatné rozhodnutie je zásadne nezmeniteľné (odhliadnuc v tejto spojitosti od prípadnej osobitosti spojenej napr. so zrušením cestou mimoriadneho opravného prostriedku, resp. od situácie u tých rozhodnutí, u ktorých je prípustná zmena, keď došlo k zmene pomerov).

Účinky právoplatnosti rozhodnutia - jeho nezmeniteľnosť a záväznosť sa chápu podstatne širšie než pojem *ne bis in idem* (porovnaj napr. Bohumil Dvořák, Právní moc civilních soudních rozhodnutí, Praha 2008, str. 52 a nasl.). Význam právoplatnosti súdneho rozhodnutia sa neobmedzuje len na rovinu prekážky *rei iudicatae* (neodstrániteľnej procesnej podmienky konania), t. j. len na neprípustnosť nového prejednávania už raz rozhodnutej veci. Právoplatnosť má aj uvedenú pozitívnu stránku spočívajúcu v pôsobení vecnom: význam v dosahu záväznosti na rozhodnutie o inej veci. Náplň právoplatnosti prejavujúca sa ako prameň prejudiciálnych účinkov právoplatného rozhodnutia je mimoriadne závažná. To, že nejde

o rozhodnutie o tej istej veci (s identickým predmetom konania), ešte neznamená, že už raz súdom v predošlom občianskom súdnom konaní s konečnou platnosťou medzi účastníkmi vyriešenú otázku hmotnoprávneho vzťahu by mohol neskôr (ďalší) súd v inom (novom) občianskom súdnom konaní medzi tými istými účastníkmi posudzovať inak ako otázku predbežnú. Bráni tomu ustanovenie § 159 ods. 2 O.s.p., ktoré vo vzťahu k ustanoveniu § 135 ods. 2 druhá veta O.s.p. znamená osobitnú procesnú úpravu; z nej vyplýva súdu povinnosť v prípade riešenia predbežnej otázky považovať za *záväznú* právoplatné súdne rozhodnutie o takejto otázke. Súd má teda povinnosť pri svojom rozhodovaní o (tejto ďalšej) veci *neodchýliť sa* od právoplatného rozsudku, ktorým sa vyriešila v inom občianskom súdnom konaní ako vec sama príslušná predbežná otázka. Uvedený prejudiciálny účinok právoplatnosti skoršieho rozsudku v novom (ďalšom) občianskom súdnom konaní (s neidentickým predmetom konania, t.j. bez existencie prekážky rei iudicatae) môže preto (so zreteľom na tú - ktorú konkrétnu situáciu) viesť k výsledku (znamenat'), že žalobca bude neúspešný.

Zistenie súdu v predošlom občianskom súdnom konaní o práve (resp. právnom vzťahu) právoplatným rozsudkom (výrokom) neprejavuje sa (v prípade nového konania) preto iba negatívnym vymedzením, že o tej istej veci nemôže súd znova konať a rozhodovať (ne bis in idem), t. j. len v skúmaní (danosti) tejto stránky právoplatnosti, ale má aj ďalší aspekt (dopad či zacielenie); je ním prejudicialita spájaná s právoplatným rozsudkom.

Prejudicialitu možno vo všeobecnosti (v jej podstate) chápať aj ako kauzálny vzťah medzi dvomi subjektívnymi právami, z ktorých jedno je podmienené druhým. Svoje miesto nachádza predovšetkým v prípadoch, kedy právoplatným rozhodnutím o veci sa vyriešila otázka, ktorá má zásadný význam pre ďalší spor: od jej posúdenia závisí rozhodnutie v tejto ďalšej veci (porovnaj napr. Bohumil Dvořák, Právní moc civilních soudních rozhodnutí, Praha 2008, str. 62 a nasl.). Jej vznik predpokladá, že určitý právny vzťah sa stal predmetom procesu, pričom právny vzťah, o ktorom bolo právoplatne rozhodnuté, musí súd pri rozhodovaní o inej veci (právnom vzťahu) posudzovať len tak, ako sa stalo v právoplatnom rozhodnutí. Pri tomto objektívne existujúcom vzťahu - pozitívnoprávnej stránke prejudiciality - skúmajú sa jeho dôsledky (najmä to, kedy a do akej miery je súd viazaný právoplatným rozhodnutím o predbežnej otázke, kedy a v akom rozsahu a s akými účinkami si môže súd predbežnú otázku, ktorá doposiaľ nebola právoplatným rozhodnutím vyriešená, sám posúdiť, aký je postup v prípadoch, keď si takúto otázku sám vyriešiť nesmie).

Prejudiciálna (predbežná alebo aj predurčujúca) otázka je potom taká otázka, ktorá sama predmetom konania nie je, avšak na jej vyriešení je závislé rozhodnutie, ktoré má súd prijať. Prejudicialita takto vyjadruje aj skutočnosť, že v konaní o určitej veci sa vyskytuje relatívne samostatná otázka, ktorá bola predmetom právoplatne skončeného konania a má pre terajšie konanie určujúci význam (uvedené zároveň aj objasňuje použitý výraz „predurčujúca otázka“). Treba pripomenúť, že prejudiciálna otázka sa aj v minulosti chápala ako taká právna skutočnosť (právo, právny vzťah), ktorej existencia či neexistencia by mala vplyv na rozhodnutie o veci prejednávanej súdom a ktorá sama môže byť predmetom konania na súde, resp. predmetom rozhodnutia v inom konaní (porovnaj Jindřich Hrdlička, Předurčující otázky v řízení před státním notářstvem, Acta Universitatis Carolinae, Iuridica 3/1967, str.243).

Subjektívne vymedzenie záväznosti rozhodnutia o prejudiciálnej otázke je také, že súd v novom konaní musí rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia *u tých istých účastníkov* (totožnosť účastníkov nie je dotknutá rozdielnosťou ich procesného postavenia v oboch konaniach). Na iné osoby než účastníkov konania, v ktorom bolo rozhodnuté o prejudiciálnej otázke, resp. ich právnych nástupcov, účinky právoplatného rozsudku sa môžu vzťahovať len v tých prípadoch, kedy tak stanoví zákon. Pri posúdení dosahu záväznosti právoplatného rozhodnutia (miery účinku na rozhodovanú vec, predmet sporu) nie sú pre súd určujúce hranice dané rozsahom nároku, nemôže iba prekročiť rozsah právneho vzťahu, z ktorého nárok vyplýva. Účinok prejudiciality sa prejaví (vyjadrí) zamietnutím žaloby, nie zastavením konania podľa § 104 ods. 1 O.s.p. (ktoré nemeritórne rozhodnutie má miesto len tam, kde sú v celosti splnené kritéria identity novej veci s vecou už právoplatne rozhodnutou – totožnosť účastníkov aj predmetu konania /nároku/, porovnaj bližšie napr. Vlastimil Handl, Josef Rubeš a kol. Občanský soudní řád. Komentář, I. díl, Praha 1985, str. 705 a nasl.). V súlade s procesnou teóriou právoplatnosti (porovnaj napr. Vilém Steiner, Základní otázky občanského práva procesního, Praha 1980, str. 261 a nasl., Bohumil Dvořák, Právní moc civilních soudních rozhodnutí, Praha 2008, str. 39 a nasl.) *záväznosť* právoplatného rozhodnutia vyjadruje *záväznosť procesného vzťahu*, ktorý je týmto rozhodnutím založený, nie *záväznosť hmotného vzťahu*, ktorý vzťah súd vo svojom rozhodnutí vyriešil.

Prekážka existencie právoplatného rozsudku o tej istej veci (*res iudicata*) bráni ako (negatívna) neodstrániteľná podmienka konania tomu, aby sa súd mohol v ďalšom konaní znova tou istou vecou zaoberať (opätovne *tú istú vec* prejednať a rozhodnúť).

Konaniu v tejto právnej veci nebránila žalovanou tvrdená prekážka rozsúdenej veci. Zistenie o neidentite terajšej veci s vecou rozhodnutou Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 7 C 58/2004 vyplýva z netotožnosti nárokov. Vo veci vedenej pred Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 7 C 58/2004 bolo právoplatne rozhodnuté o zaplatení 28 070,57 Sk ako úroku z omeškania; v terajšej veci ide o zaplatenie 50 979,01 Sk ako poplatku z omeškania, pričom zo skutkových tvrdení žalobkyne vyplýva, že tento poplatok uplatňuje popri už spomenutom právoplatne jej priznanom úroku z omeškania na tej úvahe, že z patriaceho jej poplatku z omeškania vo výške 0,1 % za každý deň omeškania v zmysle § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. bola jej právoplatným rozsudkom vo veci vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 7 C 58/2004 priznaná iba časť tohto príslušenstva, takže si - v tomto ďalšom konaní - uplatňuje jeho zvyšnú časť. Námietku rozsúdenej veci (*exceptio rei iudicatae*) teda žalovaná uplatnila nedôvodne.

Záver odvolacieho súdu o uvedenej procesnej podmienke konania, t.j. že rozhodnutie vydané v konaní vedenom pred Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 7 C 58/2004 nezakladá prekážku rozhodnutej veci (*res iudicata*) pre terajšie konanie, je síce správny, odvolací súd však vôbec nepostrehol, že z existencie právoplatného rozhodnutia vo veci sp. zn. 7 C 58/2004 vyplýva otázka, ktorá je pre správne rozhodnutie v terajšej veci podstatnou (rozhodujúcou) a treba sa ňou preto zaoberať. Touto otázkou je *otázka prejudiciality* spojená s týmto *skorším súdnym rozhodnutím*, k čomu odvolací súd nevykonal potrebné dokazovanie a tak konanie zaťažil tzv. inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Prejudicialita vyplýva z toho, že ako vo veci vedenej pred Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 7 C 58/2004, kde bolo skôr právoplatne rozhodnuté, tak aj v terajšej veci ide o majetkovú sankciu v podobe príslušenstva pohľadávky za omeškanie s plnením peňažného dlhu z tých istých dvoch faktúr č. 182003 a č. 192003 z 3. apríla 2003.

Podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka, príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.

Ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Poplatok z omeškania a úrok z omeškania sú odlišné právne inštitúty, ktoré zákon ako sankčné opatrenie za nesplnenie povinnosti z konkrétnych právnych vzťahov odlišuje (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 MCdo 17/2005 z 30. novembra 2006). Úrok z omeškania, resp. poplatok z omeškania ako príslušenstvo pohľadávky (§ 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka) sú hmotnoprávnym nárokom, na ktorý sa rovnako ako na pohľadávku, ku ktorej sa viažu, vzťahuje zásada vyjadrená v ustanovení § 153 ods. 2 O.s.p., v zmysle ktorej je súd viazaný návrhom a okrem prípadov uvedených v tomto zákonom ustanovení, nesmie prisúdiť viac alebo niečo iné (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 1998, sp. zn. 1 Cdo 58/98, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 5/2000). Ak na príslušnú sankciu síce právo vzniklo, *bez návrhu* priznať súdnym rozhodnutím poplatok z omeškania alebo úrok z omeškania možné nie je (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 72/2008 z 30. septembra 2009).

Pokiaľ už súd raz za *t o t o ž n é omeškanie* dlžníka s plnením peňažného dlhu právoplatne priznal sankciu spočívajúcu v úroku z omeškania, je treba takéto vyriešenie hmotnoprávneho vzťahu medzi tými istými účastníkmi ako konečné a záväzné rešpektovať. *Nie je preto v ďalšom* (inom) občianskom súdnom *konaní možné už* v predošlom súdnom konaní *raz právoplatným rozsudkom vyriešenú otázku hmotnoprávneho vzťahu účastníkov (rovnaké omeškanie a jeho dôsledok)* znova právne posudzovať (*prehodnocovať*) a z toho istého omeškania (za to isté omeškanie) priznať poplatok z omeškania (ako ďalšiu sankciu v podobe iného než už skôr priznaného príslušenstva pohľadávky).

Právoplatné súdne rozhodnutie zakladá stav právnej istoty, resp. odstraňuje stav právnej neistoty účastníkov konania, pričom dôsledok právoplatnosti súdneho rozhodnutia znamená, že rozhodnutie sa stáva pre účastníkov zásadne nezmeniteľným a záväzným; takéto rozhodnutie získava vynútitelnosť a je pre súd v inom konaní tých istých účastníkov *záväzné*. Právne vzťahy ním vyriešené je možno spochybníť len osobitne kvalifikovaným spôsobom - mimoriadnymi opravnými prostriedkami (v prípade schváleného zmieru prichádza do úvahy

postup podľa § 99 ods. 3 O.s.p.). Keďže - ako už bolo vysvetlené - súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, nie je vonkoncom rozhodujúce (podstatné), či súd v právoplatne skončenom konaní správne alebo nesprávne právne posúdil priznaný nárok (príslušenstvo pohľadávky). Klásť si otázku, či civilný súd v predošlom konaní vec /priznaný nárok/ správne alebo nesprávne právne posúdil, je nielen zbytočné, takáto otázka je úplne nepatričná (nemá byť prečo položená): so zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia je akékoľvek „nové“ právne posudzovanie právoplatného súdneho rozhodnutia v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov vylúčené (nepripustné). Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonodarcom v citovanom ustanovení § 159 ods. 2 O.s.p.

Nemožno napokon obísť, že aj samotná citovaná hmotnoprávna úprava (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka) vylučuje, aby za to isté omeškanie patril aj úrok z omeškania aj poplatok z omeškania; buď bude patriť úrok z omeškania alebo poplatok z omeškania, nie však obe príslušenstva spolu (jedno príslušenstvo pohľadávky vylučuje súčasnú existenciu druhého príslušenstva).

Odvolací súd prehliadol (nerešpektoval) v tejto právnej veci povinnosť aplikovať § 159 ods. 2 O.s.p., t. j. neopomenúť dôsledok vyplývajúci zo záväznosti rozhodnutia vyhláseného v spore vedenom pod sp. zn. 7 C 58/2004 na Okresnom súde Nitra - konzumpčný účinok (dosah) takéhoto právoplatného rozsudku. Chybne sa totiž považoval byť neviazaný právoplatným súdnym rozhodnutím vydaným v spomenutom spore medzi žalobkyňou a žalovanou. Záver odvolacieho súdu, že je právne irelevantné, že žalobkyňa si na Okresnom súde Nitra uplatnila peňažnú pohľadávku z právneho titulu úroku z omeškania, o ktorej bolo právoplatne rozhodnuté vyhovením žalobe, bol preto nesprávny. Pre tento mylný záver (východisko) odvolací súd nemal za potrebné sa ani oboznámiť s obsahom spisu Okresného súdu Nitra sp. zn. 7 C 58/2004. Tým, že hoci uvedený spis je podstatný pre vecne správne rozhodnutie, odvolací súd ho nepripojil a zákonne konformným spôsobom nevykonal dokazovanie týmto listinným dôkazom (§ 129 ods.1 v spojení s § 211 ods.2 O.s.p.), došlo k postupu súdu, ktorý je treba považovať za inú vadu konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.

Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť, aj keď nie je v dovolaní namietaná (*za podmienky, že dovolanie je prípustné*), je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom vecná nesprávnosť rozhodnutia.

Konanie, v ktorom bol rozsudok odvolacieho súdu vydaný, je teda postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). So zreteľom na to bolo potrebné, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 4 O.s.p.). Vzhľadom na uvedený dôvod zrušenia dovolateľkou napadnutého rozsudku bolo nadbytočným zaoberať sa namietanou nesprávnosťou právneho posúdenia pohľadávky žalobkyne z hľadiska jej premlčania.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. apríla 2010

JUDr. Jana Bajánková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Hrčková Marta